

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО
гуманітарно-педагогічний факультет
19 червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інформаційні операції в міжнародних відносинах

Галузь знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність СЗ «Міжнародні відносини»

Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробник: доцент кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, кандидат історичних наук, доцент Людмила Лановюк

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Інформаційні операції в міжнародних відносинах»

Вибіркова дисципліна «Інформаційні операції в міжнародних відносинах» є професійно-орієнтованою дисципліною освітньої програми підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» і має за мету забезпечити магістрам можливість оволодіння знаннями, формування вмінь і навичок з концептуально теоретичних та практичних основ проведення інформаційних операцій у галузі міжнародних відносин. Серед завдань курсу: формування знань та вмінь у сфері стратегічних комунікацій, зокрема інформаційних операцій, а також у таких розділах сучасних комунікативних технологій як пропаганда та контрпропаганда, комунікативні стратегії з активним опонентом. Аналізу конкретних прикладів інформаційних операцій.

Навчальний курс містить 120 годин (4 кредити). Дисципліна поділена на два модулі. Перший – Базові основи інформаційних операцій. Другий модуль – Моделі інформаційних операцій. Ефективному вивченню навчального курсу сприяють не лише аудиторні заняття, а й значною мірою самостійна робота студентів. Необхідна постійна систематична робота з різноманітними джерелами інформації: енциклопедіями, довідниками, статистичними довідниками, науковими монографіями та статтями, науково-популярною літературою тощо.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	С3 – міжнародні відносини (шифр і назва)	
Освітня програма	міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	15 год.	
Практичні заняття	-	
Семінарські заняття	15 год.	
Самостійна робота	90 год.	
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	2 год. 4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета дисципліни: оволодіння знаннями, формування вмінь і навичок з концептуально теоретичних та практичних основ проведення інформаційних операцій у галузі міжнародних відносин.

Завдання курсу: формування знань та вмінь у сфері стратегічних комунікацій, зокрема інформаційних операцій, а також у таких розділах сучасних комунікативних технологій як пропаганда та контрпропаганда, комунікативні стратегії з активним опонентом. Аналізу конкретних прикладів інформаційних операцій.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті

- фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК1 Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики

СК2 Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності

СК3 Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення

СК9 Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України

СК10 Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН01. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики

ПРН05. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

ПРН09. Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій

ПРН12. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	с. р.		л	п	ла б	ін д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Базові основи інформаційних операцій												
Тема 1. Концептуальні засади інформаційних операцій	6	1				5						
Тема 1. Теоретичні та прикладні аспекти спеціальних інформаційних операцій	6		1			5						
Тема 2. Операції впливу як різновид сучасних інформаційних операцій	7	2				5						
Тема 2. Класифікація спеціальних інформаційних операцій	7		2			5						
Тема 3. Підрозділи інформаційних операцій у різних країнах світу	7	2				5						
Тема 3. Інструменти інформаційних операцій. Типологія та характеристика	7		2			5						
Тема 4. Інструментарій інформаційних операцій XXI століття	7	2				5						
Тема 4. Типи спеціальних інформаційних операцій	7		2			5						
Разом за змістовим модулем 1	54	7	7			40						
Змістовий модуль 2. Моделі інформаційних операцій												
Тема 5. Інформаційні операції у доктринальній	7	2				5						

військовій практиці												
Тема 5. Проблеми захисту від інформаційних операцій контрпропаганда	12		2			10						
Тема 6. Інформаційні операції XXI століття case study	7	2				5						
Тема 6. Кібернетичні інформаційні операції	7		2			5						
Тема 7. Інформаційні операції в мирний час	7	2				5						
Тема 7. Інформаційні операції при рішенні миротворчих проблем	7		2			5						
Тема 8 Інформаційне протиборство в історичному контексті	12	2				10						
Тема 8. Інформаційні операції та Україна	7		2			5						
Разом за змістовим модулем 2	66	8	8			50						
Усього годин	120	15	15			90						

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Концептуальні засади інформаційних операцій	1
2	Операції впливу як різновид сучасних інформаційних операцій	2
3.	Підрозділи інформаційних операцій у різних країнах світу	2
4.	Інструментарій інформаційних операцій XXI століття	2
5.	Інформаційні операції у доктринальній військовій практиці	2
6.	Інформаційні операції XXI століття: case study	2
7.	Інформаційні операції в мирний час	2
8.	Інформаційне протиборство в історичному контексті	2
Разом		15

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні та прикладні аспекти спеціальних інформаційних операцій	1
2	Класифікація спеціальних інформаційних операцій	2
3	Інструменти інформаційних операцій. Типологія та характеристика	2
4	Типи спеціальних інформаційних операцій	2
5	Проблеми захисту від інформаційних операцій і контрпропаганда	2
6	Кібернетичні інформаційні операції	2
7	Інформаційні операції при рішенні миротворчих проблем	2

8	Інформаційні операції та Україна	2
Разом		15

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Концептуальні засади інформаційних операцій	5
2	Теоретичні та прикладні аспекти спеціальних інформаційних операцій	5
3	Операції впливу як різновид сучасних інформаційних операцій	5
4	Класифікація спеціальних інформаційних операцій	5
5	Підрозділи інформаційних операцій у різних країнах світу	10
6	Інструменти інформаційних операцій. Типологія та характеристика	5
7	Інструментарій інформаційних операцій ХХІ століття	5
8	Типи спеціальних інформаційних операцій	5
9	Інформаційні операції у доктринальній військовій практиці	5
10	Проблеми захисту від інформаційних операцій і контрпропаганда	5
11	Інформаційні операції ХХІ століття: case study	5
12	Кібернетичні інформаційні операції	5
13	Інформаційні операції в мирний час	5
14	Інформаційні операції при рішенні миротворчих проблем	5
15	Інформаційне протиборство в історичному контексті	5
16	Інформаційні операції та Україна	10
Разом		90

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне опитування;
- тестування;
- захист творчих індивідуальних робіт;
- захист рефератів.

7. Методи навчання:

- проблемне навчання;
- кейс-метод;
- навчання через дослідження;
- навчальні дискусії та дебати;
- командна робота.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени і заліки НУБіП України» (наказ про введення в дію від 28.02.2025 р. № 202)

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Змістовий модуль 1. Базові основи інформаційних операцій		
Семінар 1. Теоретичні та прикладні аспекти спеціальних інформаційних операцій	РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	15
Семінар 2. Класифікація спеціальних інформаційних операцій	ПРН09. Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій	15
Семінар 3. Інструменти інформаційних операцій. Типологія та характеристика	ПРН12. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій	15
Семінар 4. Типи спеціальних інформаційних операцій	ПРН12. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій	15
Індивідуальне творче завдання На основі інформації опрацьованих джерел створити презентацію або рукописну тезисну роботу із запропонованого переліку тем модуля	ПРН01. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	10
Модульна контрольна робота 1.	РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	30
Всього за модулем 1		100
Змістовий модуль 2. Моделі інформаційних операцій		
Семінар 5. Проблеми захисту від інформаційних операцій і контрпропаганда	ПРН01. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також	15

	природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	
Семінар 6. Кібернетичні інформаційні операції	ПРН09. Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій	15
Семінар 7. Інформаційні операції при рішенні миротворчих проблем	ПРН05. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.	15
Семінар 8. Інформаційні операції та Україна	ПРН12. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій	15
Індивідуальне творче завдання На основі інформації опрацьованих джерел створити презентацію або рукописну тезисну роботу із запропонованого переліку тем модуля	ПРН01. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	10
Модульна контрольна робота 2.	РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3 Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Самостійні роботи повинні бути виконані самостійно відповідно вимог, які до них висуваються.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;
- матеріали для демонстрування за допомогою технічних засобів навчання (відеофільми та відеофрагменти).

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Курбан О.В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі: навчальний посібник – Київ: ВІКНУ, 2022. - 286 с.
2. Запорожець О.Ю. Інформаційні війни у міжнародних відносинах. Навчальний посібник. - К.: ІМВ, 2022. – 92 с.
3. Запорожець О.Ю. Кризовий комунікативний менеджмент у міжнародних відносинах: Монографія. - К.: ІМВ, 2020. - 102 с.
4. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. - Київ : Києво-Могилян. акад., 2021. - 496 с.
5. Макаренко ЄА.,Рижков М.М., Ожеван М.А., Кучмій О.П., Фролова О.М. Міжнародна інформаційна безпека: теорія і практика. Підручник. – К. : Центр вільної преси, 2021. – 418 с.
6. Війни інформаційної епохи: міждисциплінарний дискурс: монографія / за ред. В.А. Кротюка. Харків: ФОП Федорко М. Ю., 2021.
7. Арквіллі, Дж. Мережі і мережні війни: майбутнє терору, злочинності та бойових дій / Дж. Арквіллі. – К.: Києво-Могилянська академія, 2024. – 350 с.
8. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки : навчальний посібник / за заг. ред. В. О. Жадька ; ред.-упор. : О. І. Харитоненко, Ю. С. Полтавець. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – 356 с.
9. Горбулін В.П., Додонов О.Г., Ланде Д.В. Інформаційні операції та безпека суспільства: загрози, протидія, моделювання: монографія. – К. : Інтертехнологія, 2023. – 164 с.
10. Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії : аналіт. доп. / за заг. ред. А. Баровської – К. : НІСД, 2023. – 109 с.
11. Магда Є. Гібрида війна. Вжити і перемогти [Текст] / Є.Магда. – Київ: Віват, 2019. – 304 с.

12. Сенченко М. І. Латентна світова інформаційна війна. – К.: ФОП Стебеляк, 2020. – 384 с.
13. Стругацький Василь. Маніпулятивні практики на тлі гібридної війни. Філософський аналіз. – Київ: ФОП Халіков Р.Х., 2021. – 166 с.
14. Харченко І.М., Сапогов С.О., Шамраєва В.А., Новікова Л.В. Основні засоби інформаційного протиборства та інформаційної війни як явища сучасного міжнародного політичного процесу // Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2023. Випуск 6. С.77–81.
15. Верголяс О.О. Спеціальні інформаційні операції як інструмент геополітичних змін. Юридичний бюлетень : наук. журн. – Одеса, ОДУВС, 2019. Вип. 9 (9). С. 16-23.
16. Зеленін В.В. По той бік правди: нейролінгвістичне програмування як зброя інформаційно-пропагандистської війни / В.В. Зеленін. – Вінниця: Віндрук, 2022. – 384 с.
17. Information warfare. Separating hype from reality. Ed. by L. Armistead. – Washington, 2019.
18. Thaler R.H. Misbehaving. The making of behavioral economics. - New York, 2021.
19. Thomas TL Dragonbytes. Chinese information-war theory and practice. – Fort Leavenworth, 2024.
20. «The New Digital Age: Reshaping the Future of People, Nations and Business» by Eric Schmidt, Jared Cohen. New York, 2024.
21. The Inevitable: Understanding the 12 Technological Forces that Will Shape Our Future. Front Cover. Kevin Kelly. – Viking, 2021.
22. Milton Bearden. Secrets and Lies: Information Warfare During The Cold War and Today // The National Interest. August 31, 2020.
23. Chris Zambelis Information Wars: Assessing the Social Media Battlefield in Syria [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.isn.ethz.ch/DigitalLibrary/Articles/Detail/?id=150989>